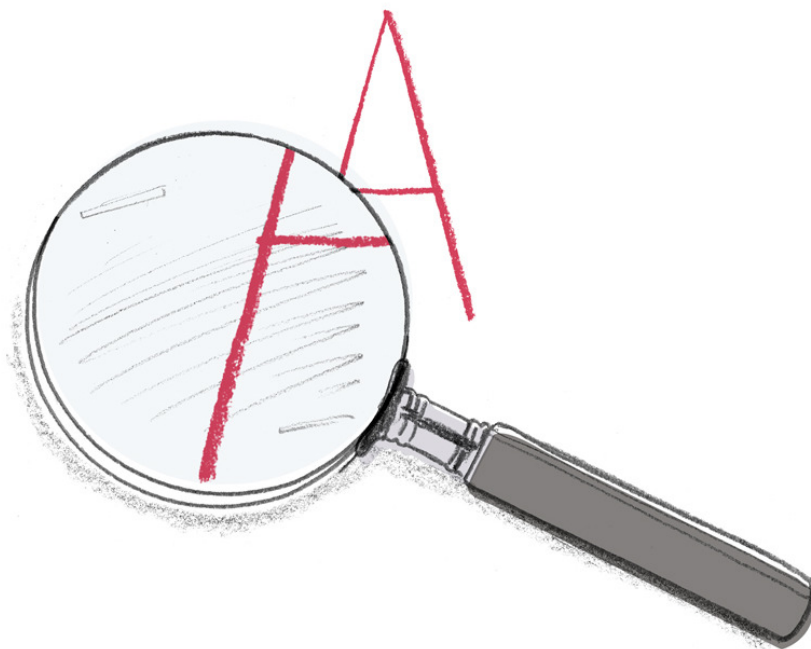

ביקורת חקירתית - רקע

מוגש מטעם פאהן קנה ניהול בקרה

ביקורת חקירתית – מהי?

- מניעת הונאות (FRAUD AUDITING).
- איתור וכימות הונאות.
- ביקורת הונאות מחשב.
- ביקורת חקירתית בפירוקים וכינוס נכסים.
- יעוץ לעורכי דין, רואי חשבון, מבקרי פנים, קציני ביטחון וגופי פיקוח ממשלתיים ומוניציפליים.
- איתור נכסים שנגנבו או הושגו במרמה, וסיוע בהשבתם.
- זיהוי, איתור ושיבוש פעולות של הלבנת כספים (MONEY LAUNDERING).

ההבדלים בין הביקורת הרגילה לביקורת החקירתית

ביקורת חקירתית	ביקורת רגילה (חיצונית)	
איתור, מניעה, כימות, הונאה ועוד	לחוות דעה על נאותות הדוחות הכספיים	מטרת העבודה
בעלי מניות, הדירקטוריון, ההנהלה, מבקר פנים, רואי החשבון, בית משפט וכו'	בעלי המניות	הממנים
עד גמר העבודה	לפחות שנה	תקופת המינוי
חד פעמית	מחזורית	תקופת הביקורת
על פי ניסיון מצטבר	על פי תקני ביקורת מקובלים	דרך פעולה
לגורם הממנה	לבעלי המניות	דיווח
בהתאם למטרת הבדיקה (בד"כ דוח ביקורת)	חוות דעת על הדוחות הכספיים	תוצר סופי

ההבדלים בין הביקורת הרגילה לביקורת החקירתית (המשך)

ביקורת חקירתית	ביקורת רגילה (חיצונית)	
בחינת מסמכים, מידע חיצוני (גלוי וסמוי), תשאול ועוד	על פי תקני ביקורת מקובלים	מתודולוגיה
ראיות התומכות באימות / הזמת החשדות, כולל תרשומות, הקלטות, תצהירים	ראיות ביקורת התומכות בחוות דעת	ניירות עבודה
שימוש בתוכנות מחשב ייעודיות לביקורת חקירתית	שימוש בתוכנות מחשב ייעודיות לביקורת	כלים
גישה חקרנית במטרה לאסוף ראיות אשר יאמתו / יזימו את החשדות ברמת ודאות סבירה	ספקנות מקצועית	גישת המבקר

ההבדלים בין הביקורת הרגילה לביקורת החקירתית (המשך)

חשיבות הבקורות הפנימיות	היקף הבדיקה	מטרות מוצהרות של הביקורת	התקופה	
			מ-	עד
לא מוכר	מפורט	איתור הונאות	1850	עתיקה
לא מוכר	בעיקר- מפורט בחלקי- דגימה	איתור טעויות אדמיניסטרטיביות	1905	1850
הכרה מזערית	שילוב מפורט ודגימה	קביעת נאותות המצב הכספי טעויות והונאות	1933	1905
התעוררות העניין	דגימה	קביעת נאותות המצב הכספי איתור טעויות והונאות	1940	1933
דגש משמעותי	דגימה	קביעת נאותות המצב הכספי	1990	1940
דגש משמעותי	דגימה	קביעת נאותות המצב הכספי איתור טעויות והונאות מהותיות	היום	1990

מקור הסמכויות

מדינת ישראל
משרד ראש הממשלה
רשות החברות הממשלתיות

ד' באדר התשנ"ח
2 במרץ 1998
רח. 2000-503

כללי החברות הממשלתיות (מינוי רואי חשבון ושכרם) התשנ"ד - 1994
בקשה לאישור מינוי של רואי חשבון בהתאם לסעיפים 4 (א) ו-4 (ב) לכללים

נספח ג'

מספרי קוד התמחויות וכישורים שיש למשרד רו"ח

1	ביקורת פנימית
2	ביקורת ענ"א
3	תמחיר
4	תשקיפים, בורסה
5	פירוק, כינוס נכסים, מיזוגים, פיצולים
6	מיסוי מקומי
7	הערכת שווי חברות
8	ביקורת מרכזי אחריות (רווח או עלות)
9	ביקורת תקציבי דו"חות כספיים
10	שכר, מכר ושכירות לסוגיהם
11	עבודות ומכירות מתמשכות
12	דו"חות כספיים מאוחדים ולצרכי מס
13	תרגום והתאמה של פעילות ויחידות הפועלות בחו"ל
14	מיסוי בינלאומי
15	שירותים שאינם ראיית חשבון - נאמנות, ניהול נכסים, נכסים בנאמנות, יצוג משקיעים, יעוץ כלכלי, שירותי מיחשוב ומיכון וכו'
16	ביקורת התחייבויות אקטואריות ופנסיוניות

ביקורת חקירתית

17

מקור הסמכויות- המשך

- פקודת החברות 1983
- חוק החברות, 1999
- חוק הביקורת הפנימית
- חוק הבוררות
- חוק ניירות ערך
- חוק ועדות חקירה
- חוק העמותות
- פקודת האגודות השיתופיות

פקודת החברות (נוסח חדש) התשמ"ג - 1983

פרק ט' סימן ג' : חקירת עסקים *

223. מינוי חוקר

- (א) השר רשאי למנות חוקר בן סמך לחקור את עסקיה של החברה ולמסור דין וחשבון על כך - (1) בחברה בנקאית – על פי בקשתם של הרשם או של היועץ המשפטי לממשלה, ואם יש לה הון מניות – גם על פי בקשת חברים שהם בעלי שליש לפחות של המניות שהונפקו; (2) בחברה אחרת, אם יש לה הון מניות – על פי בקשת חברים שהם בעלי עשירית לפחות של המניות שהונפקו.

224. סמכותו של חוקר

- כל נושאי משרה בחברה ושלוחיה חייבים להציג לחוקר את כל הפנקסים והמסמכים שבידם או ברשותם; חוקר רשאי לחקור אותם באזהרה ביחס לעסקי החברה ולשם כך הוא מוסמך להזהירם.

* לא תקף היום

פקודת החברות (נוסח חדש) התשמ"ג – 1983 - המשך

פרק ט' סימן ג' : חקירת עסקים

228. מינוי חוקר מטעם החברה

- חברה רשאית בהחלטה מיוחדת למנות חוקר שיחקור את עסקיה; לחוקר שמינתה יהיו כל הסמכויות והתפקידים אשר לחוקר שמינה השר אלא שבמקום להגיש דין וחשבון לשר יהיה עליו להגישו בדרך ולאנשים שתורה החברה באסיפה כללית.

229. עונשין

- כל נושא משרה או שלוח המסרב להציג לחוקר פנקס או מסמך שעליו להציגו לפי סימן זה, או לענות על שאלה ששאלו החוקר בנוגע לעסקי החברה, רשאי החוקר לאשר בכתב לבית המשפט את דבר הסירוב, ובית המשפט רשאי לפי זה לחקור בעניין, ולאחר ששמע עדים שהובאו נגד המסרב או מטעמו ואת דברי ההגנה רשאי הוא להעניש אותו כאילו היה אשם בבזיון בית המשפט.

חוק החברות תשנ"ט - 1999

פרק רביעי : זכויותיו של דירקטור

265. הזכות לקבל מידע

- (א) לכל דירקטור הזכות לבדוק את מסמכי החברה ורישומיה ולקבל העתקים מהם, ולבדוק את נכסי החברה, ככל שהדבר דרוש למילוי חובותיו כדירקטור.

266. זכות להעסיק יועצים

- (א) לצורך ביצוע תפקידו זכאי דירקטור, במקרים מיוחדים, לקבל ייעוץ מקצועי על חשבון החברה.

חוק הביקורת הפנימית התשנ"ב - 1992

המצאת מסמכים וקבלת מידע

9. (א) המבקר הפנימי רשאי לדרוש ולקבל כל מסמך וכל מידע, שברשות גוף שבו הוא משמש מבקר או שברשות אחד מעובדיו, ושלדעת המבקר הפנימי דרוש לביצוע תפקידו; מי שנדרש למסור מסמך או מידע כאמור יהיה חייב למלא אחר הדרישה תוך תקופה הקבועה בדרישה ובאופן הקבוע בה.
- (ב) למבקר הפנימי תהיה גישה, לצורך ביצוע תפקידו, לכל מאגר רגיל או ממוחשב, לכל בסיס נתונים ולכל תכנית עבודה של עיבוד נתונים אוטומטי של הגוף שבו הוא משמש מבקר.
- (ג) המבקר הפנימי רשאי להיכנס לכל נכס של הגוף שבו הוא משמש מבקר ולבדוק אותו.
- (ד) לגבי מידע החסוי על פי דין יחולו על המבקר הפנימי ועל מי שהוסמך לקבל את המידע לפי חוק זה המגבלות הקבועות בדין לגבי המורשים לקבל מידע כזה.

חוק הבוררות התשכ"ח - 1968

הזמנת עדים

13. (א) לבורר נתונה בבוררות אותה סמכות להזמין עדים למתן עדות או להמצאת מסמכים כפי שהיא נתונה לבית-המשפט בתובענה שהוגשה לפניו, והוא רשאי לפסוק להם שכר והוצאות.
- (ב) עד המעיד בבוררות, חובותיו וחסיונותיו יהיו כשל עד המעיד בבית-המשפט.
- (ג) עד שהוזמן על ידי בורר, רשאי בית-המשפט, על פי בקשת העד, לבטל את ההזמנה, אם ראה שהיא באה תוך שימוש לרעה בהליכי הבוררות.

חוק ניירות ערך התשכ"ח - 1968

ביקורת (תיקון התשכ"ח)

56. ו. הייתה הרשות סבורה כי לשם שמירה על ענינו של ציבור המשקיעים בניירות ערך ראוי לערוך ביקורת בתאגיד שחלות לגביו הוראות חוק זה, רשאית היא להסמיק גם מי שאינו עובד הרשות לערוך ביקורת ולדרוש מסמכים וידיעות כאמור בסעיף 56א; סעיף זה לא יחול על בורסה, על תאגיד בנקאי, ועל מבטח כמשמעותו בחוק הפיקוח על עסקי ביטוח, התשמ"א-1981.

חוק ועדות חקירה התשכ"ח - 1968

סמכויות יושב-ראש

1. (א) יושב ראש של ועדת-חקירה רשאי, על דעת הועדה
 1. להזמין, ולחזור ולהזמין, אדם לבוא לפני הועדה ולהעיד או להציג מסמכים או מוצגים אחרים שברשותו;
 2. לחייב עד להעיד בשבועה או בהן-צדק בהתאם להוראות החיקוק החל בבית-משפט אזרחי לעניין זה;
 3. לכפות התייצבותו של אדם שלא ציית להזמנה לפי פסקה (1) ולא הצטדק על כך בדרך המניחה את הדעת;
 4. לצוות על גביית עדות בחוץ-לארץ.
- (ב) סמכויותיו של יושב-ראש הועדה לעניינים אלה יהיו כשל בית-משפט בהליך אזרחי.

חוק ועדות חקירה התשכ"ח – 1968- המשך

דינו של עד

10. (א) מי שהוזמן להעיד או להציג מסמך או מוצג אחר לפני ועדת חקירה, חובותיו יהיו כשל נחקר לפי סעיף 2 לפקודת הפרוצדורה הפלילית (עדות).
- (ב) סעיף-קטן (א) אינו בא לגרוע מסעיפים 5' עד 15 לפקודת העדות.

חוק העמותות התש"ח - 1980

פרק ו': חקירת תפקוד העמותה

מינוי חוקר וסמכויותיו (תיקון התשנ"ו)

40. (א) הרשם רשאי, לבקשת רבע מכלל חברי העמותה או לבקשת ועדת הביקורת או הגוף המבקר, ואף מיזמתו הוא, למנות חוקר שיחקור את דרך ניהול העמותה, תפקודה בהתאם להוראות חוק זה, ופעולותיה הכספיות; החוקר ימסור לרשם דין וחשבון.

(ב) בעמותה שמטרותיה דתיות יהיה מינוי חוקר כאמור בסעיף קטן (א) טעון התייעצות עם המנהל הכללי של משרד הדתות.

(ג) לחוקר יהיו הסמכויות האמורות בסעיפים 9 עד 11 ו-27(ב) לחוק ועדות חקירה, התשכ"ט-1968, בשינויים המחויבים.

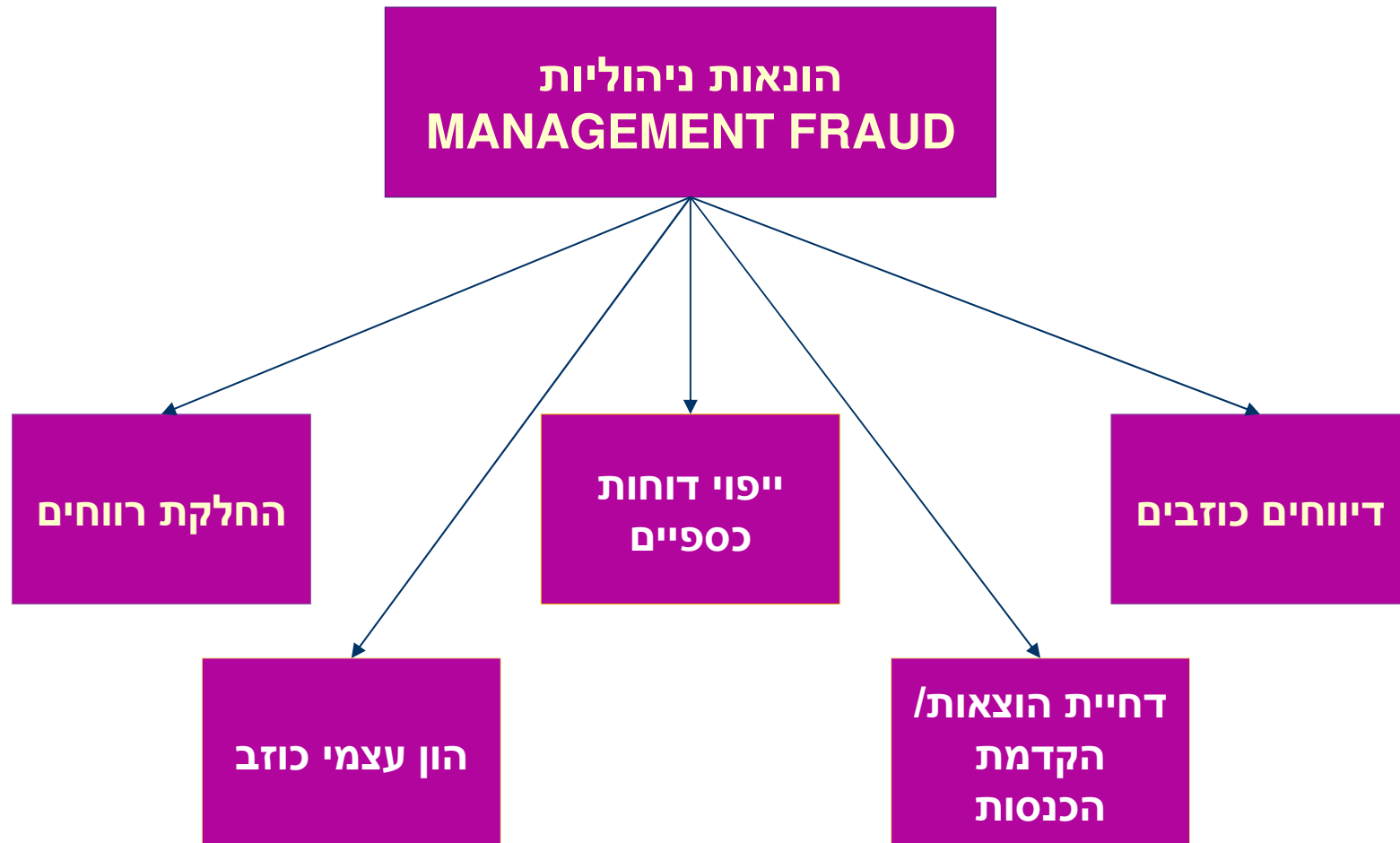
(ד) על החלטת הרשם למנות או לא למנות חוקר לפי סעיף זה, רשאים העמותה או מבקשי החקירה לערור לשר הפנים תוך 14 ימים מיום שניתנה להם הודעה על ההחלטה.

פקודת האגודות השיתופיות

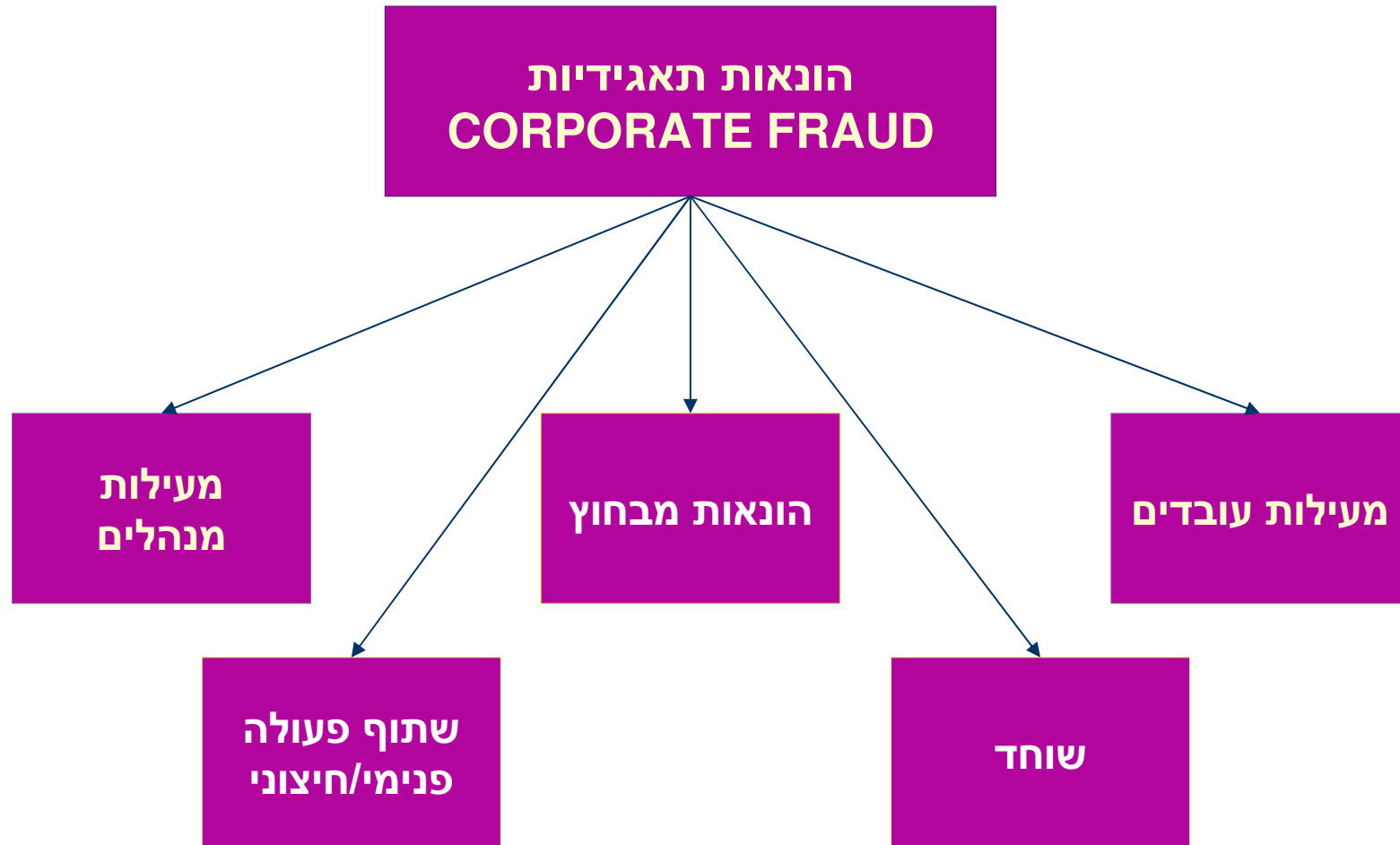
חקירה בעסקי אגודה

43. (1) יכול הרשם על דעת עצמו, וחייב הוא עפ"י בקשת רוב חברי הועד, או עפ"י בקשת כל מוסד אחר שהורכב עפ"י תקנות האגודה או עפ"י בקשתם של לא פחות משליש החברים או עפ"י בקשה מברית הפיקוח שהאגודה מסונפת לה, לערוך חקירה או למלא את ידו של איזה אדם שהורשה לכך על ידו בכתב לערוך חקירה בעניין הרכבה, דרכי עבודתה ומצבה הכספי של אגודה רשומה: בתנאי, כי בהיערך חקירה ע"י הרשם שלא על דעת עצמו, יכול הרשם לדרוש מאת המבקש או המבקשים שישלישו סכום שיספיק לכיסוי ההוצאות המשוערות של חקירה כזאת.
- (2) על כל פקידי האגודה וחבריה למסור ידיעות בנוגע לעסקיה של האגודה, כאשר ידרוש הרשם או האיש המורשה על ידו.

סוגי הונאות

סוגי הונאות- המשך

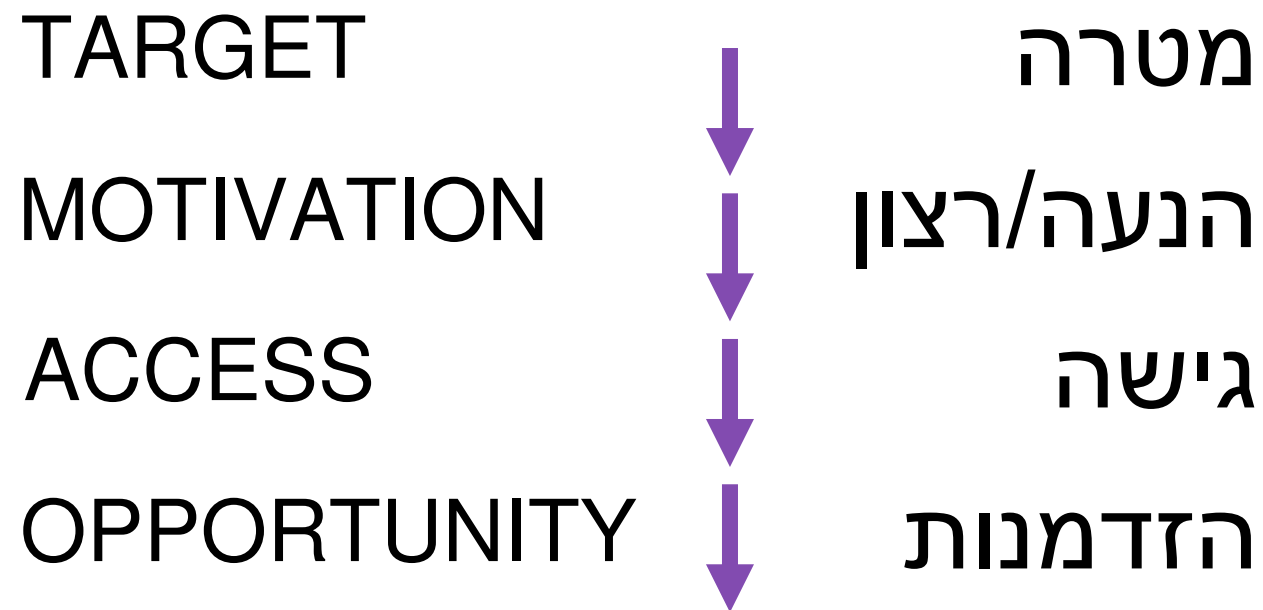
עקרונות הביקורת החקירתית

- עקרונות ההונאה

- עקרונות המניעה

עקרונות ההונאה: משוואת הפשע

עקרונות ההונאה: משוואת הפשע- המשך

הפיתוי

כסף קל

קושי בחשיפה

האכיפה קשה

ענישה לא מרתיעה

פתרונות

העמקת הפיקוח והבקרה בשלב הראשוני

+

הסתייעות בביקורת חקירתית

+

הקמת צוותי חקירה משטרתיים יעודים

הגדלת המשאבים הציבוריים

עקרונות ההונאה: אוכלוסיית העובדים

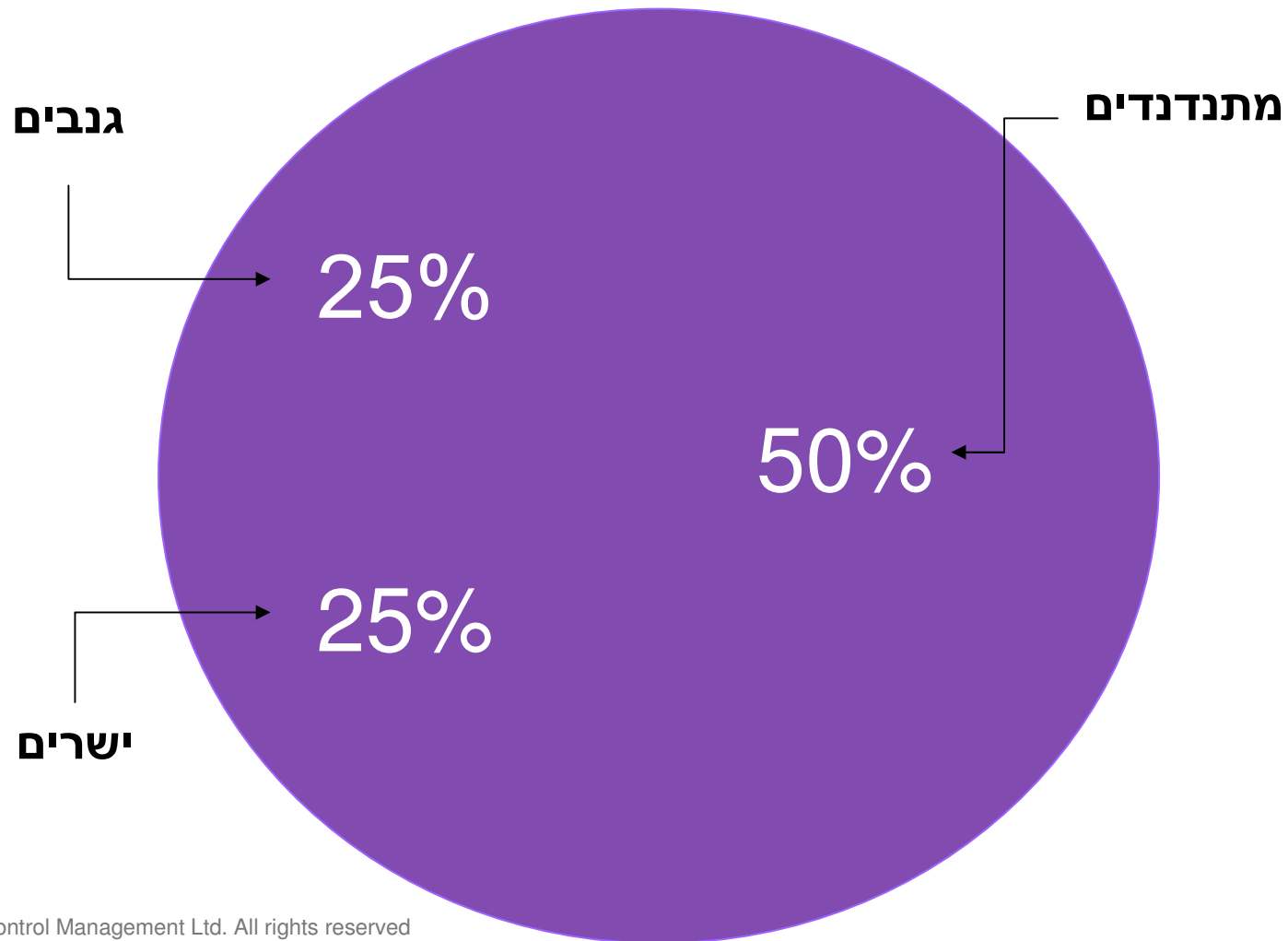
12 עסקים ט"ז בשבט תשנ"ט, 2.2.99 מעריב

כמה שנות מגורים בלונדון נטעו בי את התחרו-
שה, שאני כבר מתחיל להכיר את הבריטים. אז
הנה, דווקא השבוע מצאתי עצמי נדהם מול
תוצאות מחקר שפירסם העיתון אינדיפנדנט
און סנדיי. מהמחקר עולה, שכריטיניה היא אר-
מה של גנבים ורמאים, לא פחות.
נו, מה אתם אומרים? וככן, רשות הדיבור לבית-הס-
פר למינהל עסקים של אוניברסיטת נוטינגהאם. לאחר-

עורכי המחקר מצאו שיש שלושה סוגי עובדים: אלה
שגונבים מהמשרד כל מה שהם יכולים, בלי שום קשר
לצרכים שלהם (25%), אלה שגונבים רק כשהחודמנות
נפלת לידם (50%), ואלה שלעולם לא יעזו להניח את
ידם על חפץ שאינו שייך להם (25%).

פי חוץ נראה אדם מכובד, ולעיתים קרובות יש לו אפי-
לו היסטוריה רבת-שנים בחברה. "מנהלים אלה גונבים
יותר מכולם", ממשיך שארפ, "בעיקר כי הם נמצאים
בעמדות המאפשרות להם להבין איך ניתן לרמות ולג-
נוב את החברה מבלי להתפס".
כאשר מנסים לפלח את הגנבים, עולה מהרור"ח כי
למרות שרוב העבריינים הם גברים לבנים, הרי שיותר
ויותר נשים שולחות יד בחפצים ובכספים לא להן.
על-פי הממצאים הרשמיים בכריטיניה, בסך-הכל
עומד הנזק הכספי מגניבות ומעילות לחברות הבריטי-
ות על 8.5 מיליארד דולר בשנה - רובם מעשי ידי
העובדים.
שירות הפשע הלאומי, אגב, חולק על מימצא זה,
וטוען כי הנזק הכספי ממעילות עובדים גבוה בהרבה,
ועומד - תחזיקו חוק - על 50 מיליארד דולר מדי שנה.
"הבעיה", מסבירים המומחים, "היא שרוב המעילות לא
נחשפות: או שיש קשר של שתיקה, או שאם כבר ההנה-
לה עולה עליהן - היא מעדיפה שלא לערב את המשט-
רה, ולפתור את הבעיות בבית".
אלה הממצאים ואלה המספרים. ולמרות הכותרת
הנוקבת בה בחר להשתמש האינדיפנדנט ("כריטיניה;
אומה של רמאים וגנבים"), תרשו לי לרגע משפט אחד
בשם הסניגוריה של האומה הנפלאה הזאת: זה פשוט
לא יכול להיות.

עקרונות ההונאה: אוכלוסיית העובדים- המשך

עקרונות ההונאה: תופעות שעלולות להוביל למעילות

כל הגורמים הללו עשויים להשתלב
בצורך בשימוש בשוק האפור

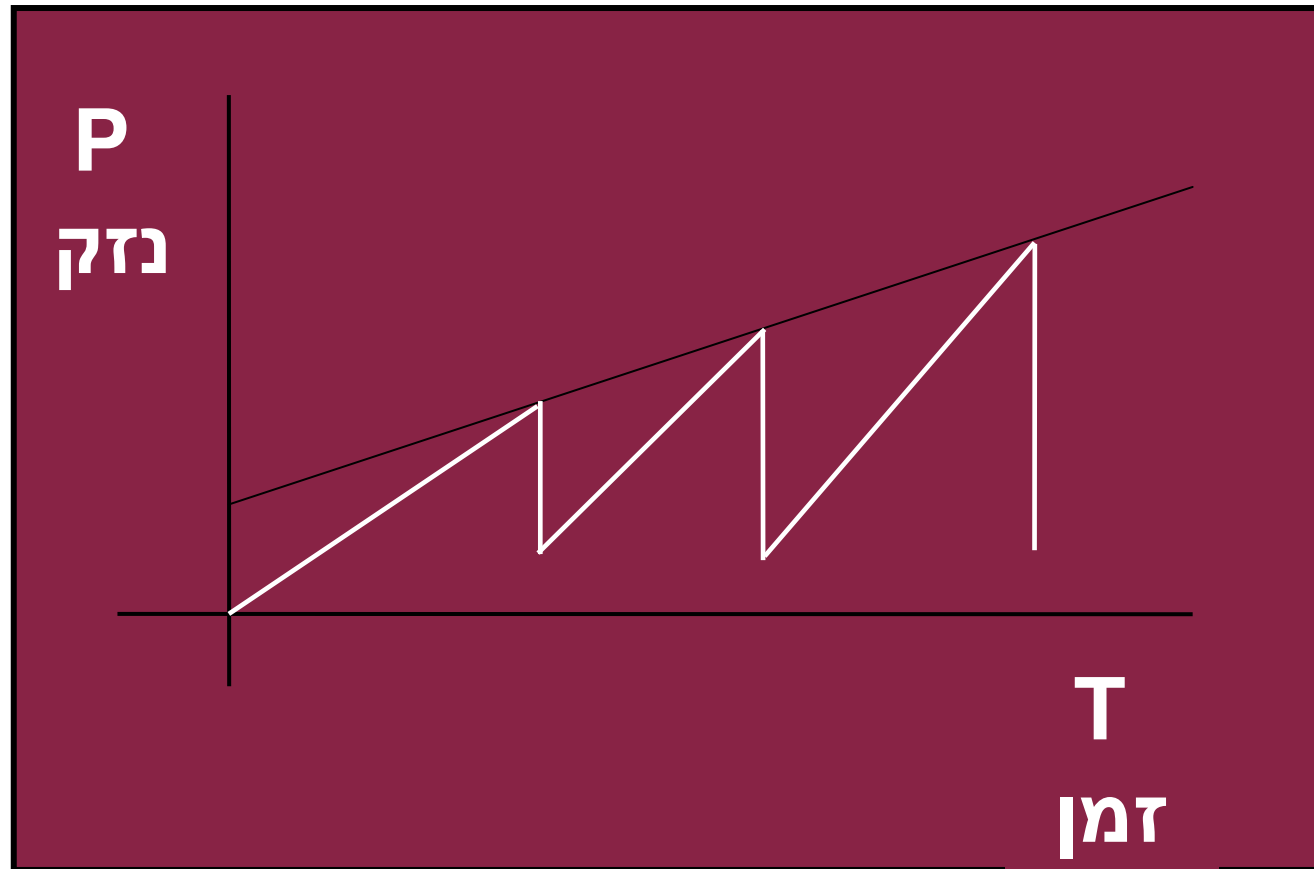
- הימורים
- התמכרות לאלכוהול
- התמכרות לסמים
- פילגש

עקרונות ההונאה: מאפיינים של פעילות כספית "חשודה"

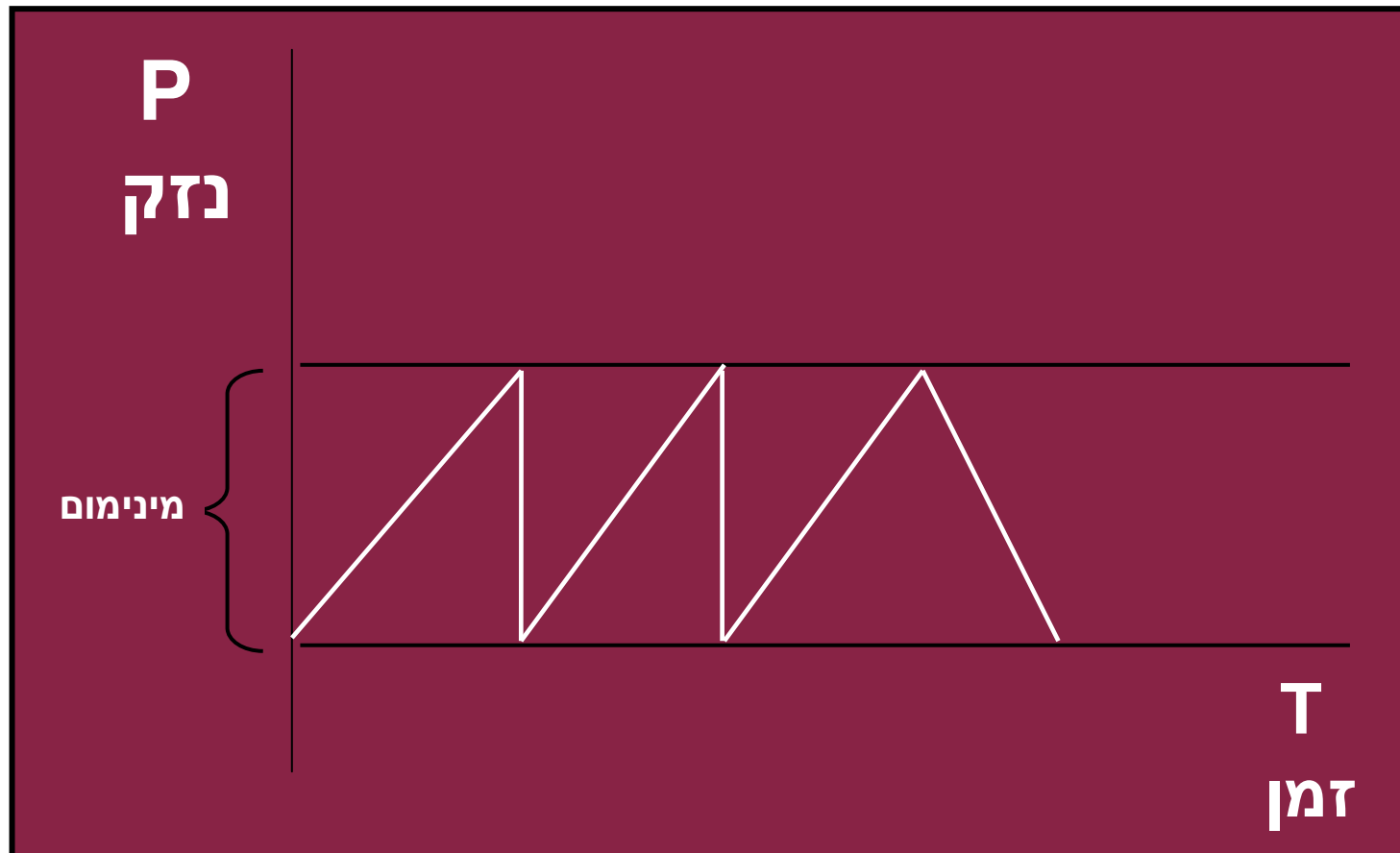

- ריבוי פעולות
- ריבוי חשבונות
- הפקדות של מזומנים
- עודף "שימושים" על "מקורות" (רמת חיים בלתי סבירה ביחס להכנסות)
- "גלגול" של הלוואות

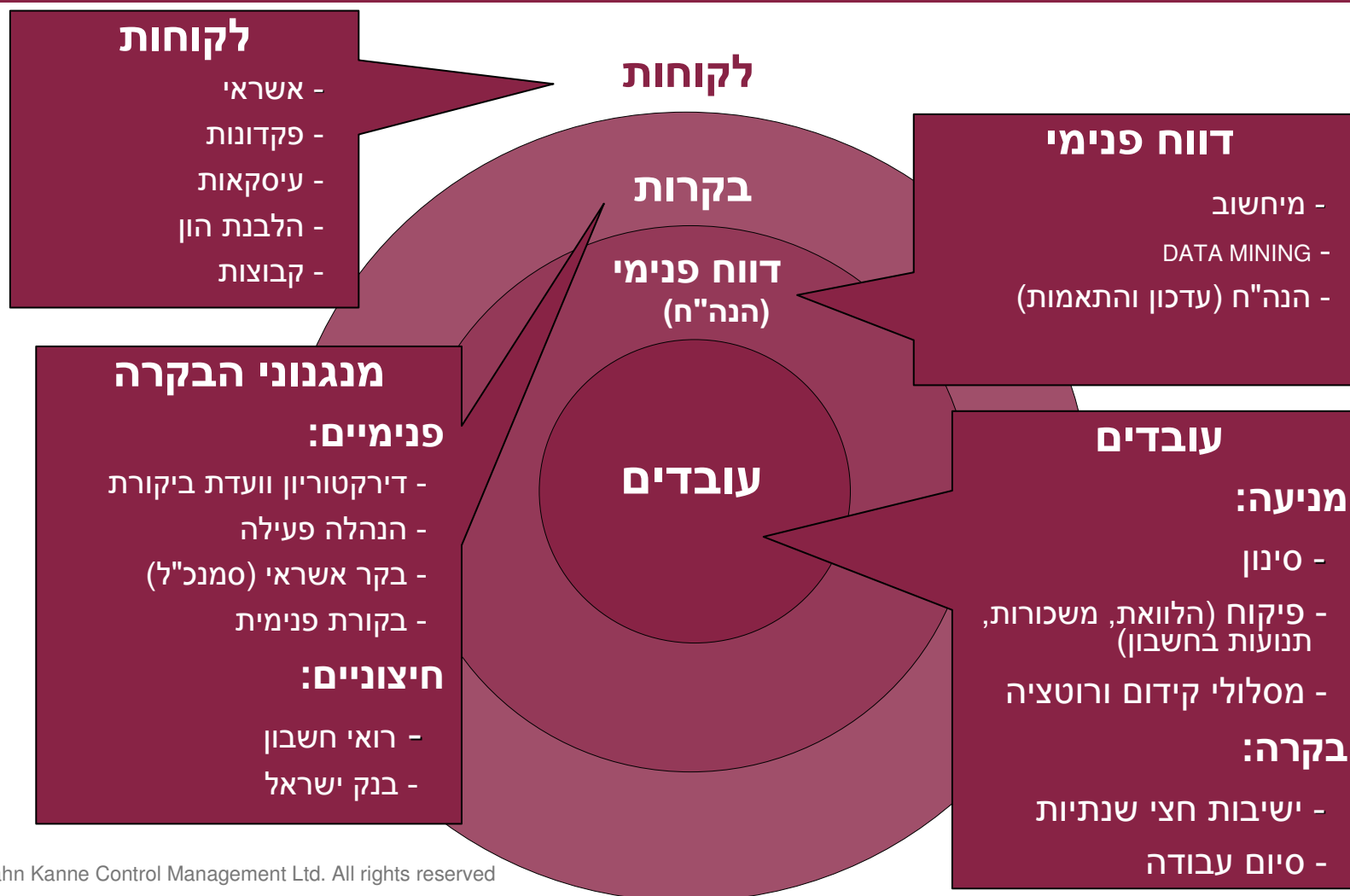
עקרונות המניעה: הונאות בארגון

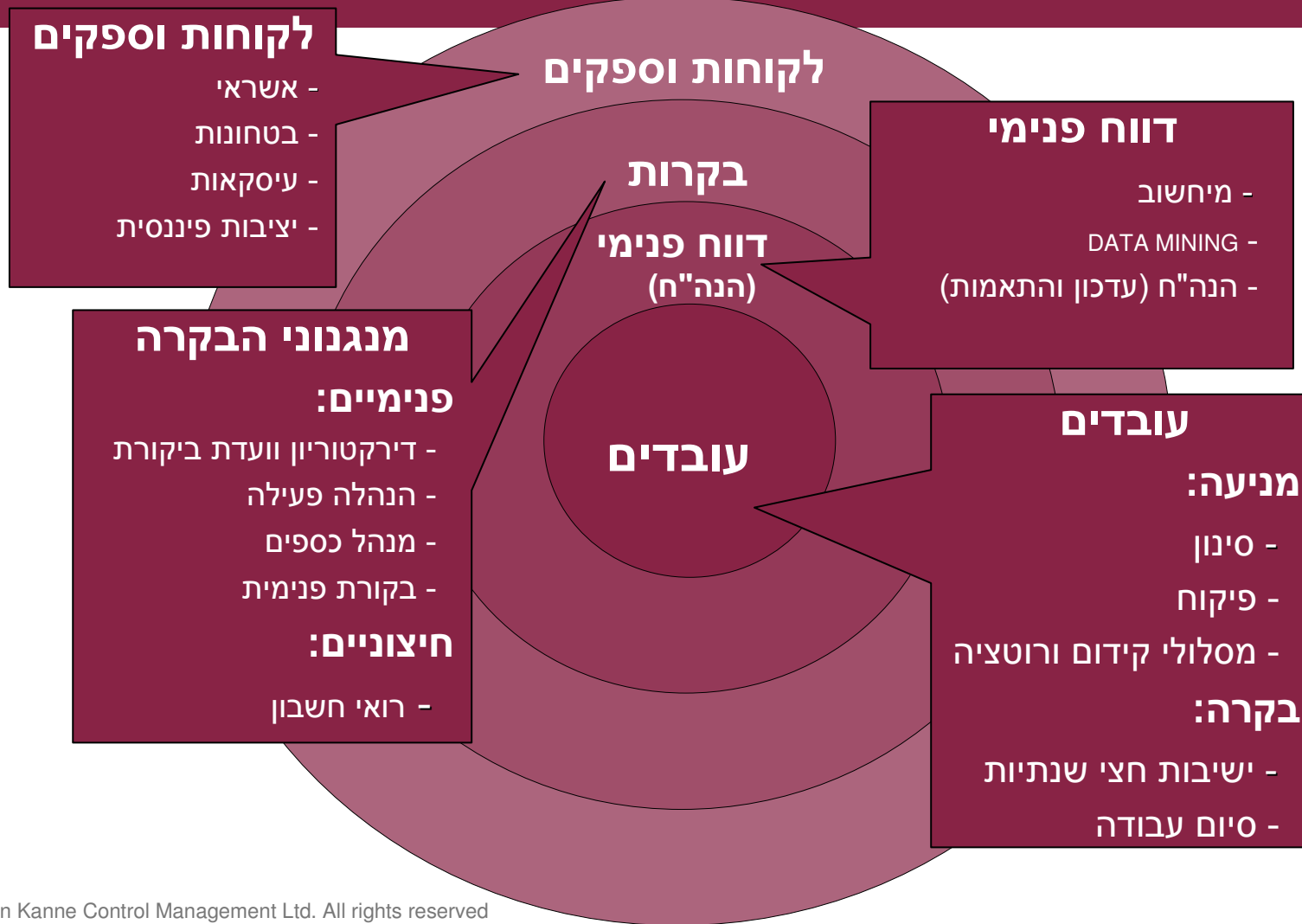
עקרונות המניעה: המטרה

עקרונות המניעה: בקרות במוסדות פיננסיים

עקרונות המניעה: בקרות בתאגידים עסקיים

עקרונות המניעה: תיאוריית התיקן

**אם אתה מוצא תיקן מתחת לכיור ומועך אותו
תצפה למצוא תיקנים נוספים באותו מקום...**

תמיד לשירותכם.

רו"ח שי מדינה, שותף

מנהל מחלקת הביקורת החקירתית

טל': 03-7106555